

Vítejte!

Nácvikový modul 7: UNÁHLENÉ ZÁVĚRY II

03/11 B

© Moritz, Woodward & Mozny
moritz@uke.de
moznyp@plkm.cz

Zbrklé závěry

Často dospíváme k určitým závěrům, aniž známe „úplnou“ pravdu.

Důvody/výhody: ???

Nevýhody: ???

Zbrklé závěry

Často dospíváme k určitým závěrům, aniž známe „úplnou“ pravdu.

Důvody/výhody: Šetří to čas, poskytuje to pocit bezpečí, člověk vypadá před ostatními jako schopný a rozhodný. („I špatné rozhodnutí je lepší než žádné rozhodnutí.”)

Nevýhody: ???

Zbrklé závěry

Často dospíváme k určitým závěrům, aniž známe „úplnou“ pravdu.

Důvody/výhody: Šetří to čas, poskytuje to pocit bezpečí, člověk vypadá před ostatními jako schopný a rozhodný. („I špatné rozhodnutí je lepší než žádné rozhodnutí.”)

Nevýhody: Riziko, že se člověk rozhodne špatně a dostane se do potíží...

Unáhlené závěry

V jakých situacích dospíváme k určitým závěrům dříve než známe plnou pravdu?

Kdy ?	Příklad
...když je problém příliš složitý	???
... když máme nějaké zkušenosti z dřívějška, ze kterých vycházíme	???
...když naše rozhodnutí není nijak zvlášť důležité	???

Unáhlené závěry

V jakých situacích dospíváme k určitým závěrům dříve než známe plnou pravdu?

Kdy ?	Příklad
...když je problém příliš složitý	Když si kupujeme auto, není možné porovnat úplně všechny modely na trhu a vzít v úvahu úplně všechny jejich vlastnosti (např. spotřebu, výbavu apod.). Přesto se musíme rozhodnout.
... když máme nějaké zkušenosti z dřívějška, ze kterých vycházíme	???
...když naše rozhodnutí není nijak zvlášť důležité	???

Unáhlené závěry

V jakých situacích dospíváme k určitým závěrům dříve než známe plnou pravdu?

Kdy ?	Příklad
...když je problém příliš složitý	Když si kupujeme auto, není možné porovnat úplně všechny modely na trhu a vzít v úvahu úplně všechny jejich vlastnosti (např. spotřebu, výbavu apod.). Přesto se musíme rozhodnout.
... když máme nějaké zkušenosti z dřívějška, ze kterých vycházíme	Ale nadměrné zobecnění může vést k předsudkům („Když jsem viděl jednoho, jako bych je viděl všechny“).
...když naše rozhodnutí není nijak zvlášť důležité	???

Unáhlené závěry

V jakých situacích dospíváme k určitým závěrům dříve než známe plnou pravdu?

Kdy ?	Příklad
...když je problém příliš složitý	Když si kupujeme auto, není možné porovnat úplně všechny modely na trhu a vzít v úvahu úplně všechny jejich vlastnosti (např. spotřebu, výbavu apod.). Přesto se musíme rozhodnout.
... když máme nějaké zkušenosti z dřívějška, ze kterých vycházíme	Ale nadměrné zobecnění může vést k předsudkům („Když jsem viděl jednoho, jako bych je viděl všechny”).
...když naše rozhodnutí není nijak zvlášť důležité	Když si vybíráme druh sýra v obchodě, barvu ponožek, jídlo v restauraci apod...

Unáhlené závěry „v praxi”

Oblast	Příklad
Přehnané starosti kvůli vlastnímu zdraví/panická porucha	<ul style="list-style-type: none">➤ Lidé, kteří trpí přehnanými obavami o své zdraví, často předčasně dospívají k přesvědčení, že určité drobné a běžné tělesné příznaky (např. mateřské znaménko) jsou známkou toho, že trpí nějakou vážnou tělesnou nemocí (např. rakovinou kůže).➤ Když si lidé, kteří trpí panickou poruchou, všimnou nějakého zcela neškodného tělesného příznaku (například zrychleného pulsu), často je napadne, že jim hrozí nějaké vážné ohrožení života (např. infarkt).

Unáhlené závěry „v praxi” - nepravdivé historky -

Existuje nějaká souvislost mezi značkou cigaret „Lucky Strike” (*Šťastná trefa*) a atomovým bombardováním Japonska na konci 2.světové války?

Historka	Pro a proti	„Důkazy”
<p>Vzhled cigaretové krabičky vedl ke zvěstem, že značka „Lucky Strike” (<i>Šťastná trefa</i>) má něco společného se shozením atomových bomb na Japonsko.</p>	<p>Pro: ???</p> <p>Proti: ???</p>	 <p>Japonská vlajka</p>

Unáhlené závěry „v praxi” - nepravdivé historky -

Existuje nějaká souvislost mezi značkou cigaret „Lucky Strike” (*Šťastná trefa*) a atomovým bombardováním Japonska na konci 2.světové války?

Historka	Pro a proti	„Důkazy”
<p>Vzhled cigaretové krabičky vedl ke zvěstem, že značka „Lucky Strike” (<i>Šťastná trefa</i>) má něco společného se shozením atomových bomb na Japonsko.</p>	<p>Pro:</p> <ul style="list-style-type: none">• Podobně jako na japonské vlajce je i na krabičce cigaret rudý kruh na bílém pozadí.• Zlatý kruh by mohl znázorňovat radioaktivní kontaminaci.• „Lucky Strike” lze chápat jako „úspěšný útok”.• Lucky Strike změnily během II. světové války vzhled balíčku. Předtím bylo pozadí zelené, nikoli bílé. <p>Proti: ???</p>	 <p>Japonská vlajka</p>

Unáhlené závěry „v praxi” - nepravdivé historky -

Existuje nějaká souvislost mezi značkou cigaret „Lucky Strike” (*Šťastná trefa*) a atomovým bombardováním Japonska na konci 2.světové války?

Historka	Pro a proti	„Důkazy”
<p>Vzhled cigaretové krabičky vedl ke zvěstem, že značka „Lucky Strike” (<i>Šťastná trefa</i>) má něco společného se shozením atomových bomb na Japonsko.</p>	<p>Pro:</p> <ul style="list-style-type: none">• Podobně jako na japonské vlajce je i na krabičce cigaret rudý kruh na bílém pozadí.• Zlatý kruh by mohl znázorňovat radioaktivní kontaminaci.• „Lucky Strike” lze chápat jako „úspěšný útok”.• Lucky Strike změnily během II. světové války vzhled balíčku. Předtím bylo pozadí zelené, nikoli bílé. <p>Proti:</p> <ul style="list-style-type: none">• Zlatý kruh byl už na starém balíčku.• Vzhled balíčku byl změněn v letech 1940/1941 z důvodu snižující se prodejnosti – atomová bomba byla shozena až v roce 1945.• Značka byla vytvořena v době zlaté horečky. Název „Lucky Strike“ je registrován od roku 1871. Na původní plechovce s tabákem bylo kladivo, které ukazovalo na oblohu – symbol pro „šťastnou trefu” úspěšného zlatokopa.	 <p>Japonská vlajka</p>

Unáhlené závěry „v praxi” - nepravdivé historky -

Existuje nějaká souvislost mezi značkou cigaret „Lucky Strike” (*Šťastná trefa*) a atomovým bombardováním Japonska na konci 2.světové války?

NE!

Jak tyto nepravdivé historky a jiné konspirační teorie vznikají?

???

Jak tyto nepravdivé historky a jiné konspirační teorie vznikají?

- Jsou často daleko více vzrušující než je skutečnost!
- Jsou založeny tvrzeních, která se těžko ověřují nebo dokazují (například že rudý kruh je symbolem Japonska a zlaté okružní symbolizuje radioaktivitu).
- Zamlčují jiná možná vysvětlení (např. „Lucky Strike“, tj. „*Šťastná trefa*“ je výrazem, který označuje šťastný nález).
- Historky se někdy opírají o fakta vytržená z kontextu. Význam těchto podrobností je také silně přeháněn (je pravda, že vzhled balíčku cigaret Lucky Strike se změnil během II.světové války, ale to nijak nedokazuje pravdivost uvedené historky).

Jak tyto nepravdivé historky a jiné konspirační teorie vznikají?

- Existuje řada příkladů z historie, že příslušníci menšiny nebo postižení jedinci byli falešně obviněni, že způsobili náhodné katastrofické události. Například ve středověku byly za špatnou úrodu často obviňovány čarodějnice nebo náboženské menšiny.
- Tato jednoduchá vysvětlení zmírňovala u lidí napětí a strach a poskytovala jim falešnou iluzi, že mají věci pod kontrolou.

A proč se tím zabýváme?

1. Výzkumy ukazují, že mnozí lidé trpící psychózou [*ale ne všichni!*] se rozhodují na základě nedostatečných informací. Tento způsob rozhodování může snadno vést omylům. Proto je lepší rozhodovat se tak, že vezmeme v úvahu všechny dostupné informace.

A proč se tím zabýváme?

1. Výzkumy ukazují, že mnozí lidé trpící psychózou [*ale ne všichni!*] se rozhodují na základě nedostatečných informací. Tento způsob rozhodování může snadno vést omylům. Proto je lepší rozhodovat se tak, že vezmeme v úvahu všechny dostupné informace.
2. Vnímání reality je u mnoha [*ale ne u všech!*] lidí trpících psychózou narušeno. Proto mnohou dospět k takovým interpretacím, které většina ostatních lidí považuje za nepravděpodobná či nesmyslná.

Příklady toho, jak během psychózy mohou vést unáhlené závěry k nesprávnému vysvětlení událostí

Událost	Vysvětlení během psychózy	Jiná možná vysvětlení
Jídlo chutná nějak divně.	Chtějí mě otrávit.	Jídlo je špatně uvařeno, chybí v něm nějaké koření nebo v něm je naopak něčeho příliš moc.
Vaše přítelkyně má večer při příchodu domů jinou vůni.	Jste přesvědčeni, že vám byla nevěrná.	Koupila si nový parfém a očekává, že to oceníte a ne že ji budete obviňovat.
V rádiu opakovaně hrají píseň „Hero“ (Hrdina) od Mariah Carey.	Je to tajné znamení, že jste byli vyvoleni, abyste spasili svět.	Je to píseň, která tento týden vyhrála na této stanici hitparádu.

Cvičení

- Na následujících snímcích vám ukážeme různé obrazy. Pokuste se prosím určit správný název každé malby a vyloučit ty, které „nesedí“.

Cvičení

- Na následujících snímcích vám ukážeme různé obrazy. Pokuste se prosím určit správný název každé malby a vyloučit ty, které „nesedí“.
- Proberte *pro a proti* každé z uvedených možností.

Cvičení

- Na následujících snímcích vám ukážeme různé obrazy. Pokuste se prosím určit správný název každé malby a vyloučit ty, které „nesedí“.
- Proberte *pro a proti* každé z uvedených možností.
- Prosím uveďte také, nakolik jste si tím jistí.

Cvičení

- Na následujících snímcích vám ukážeme různé obrazy. Pokuste se prosím určit správný název každé malby a vyloučit ty, které „nesedí“.
- Proberte *pro a proti* každé z uvedených možností.
- Prosím uveďte také, nakolik jste si tím jistí.
- Zvláště si všimněte podrobností, které jasně vylučují některou z nabídnutých možností.

- a. Dobré zprávy
- b. Mrtvé dítě
- c. Odvod na vojnu
- d. Smutná zpráva

- a. Dobré zprávy
- b. Mrtvé dítě
- c. Odvod na vojnu
- d. Smutná zpráva** (Peter Fendi, 1838)

S přátelským svolením muzea kultury chleba (Ulm, Germany)

a. Vyučování

b. Polévka v klášteře

c. Před bohoslužbou v kostele

d. Obrácení na víru

S přátelským svolením muzea kultury chleba (Ulm, Germany)

a. Vyučování

b. Polévka v klášteře

(Anton Mangold, 1888)

c. Před bohoslužbou v kostele

d. Obrácení na víru

- a. Válka
- b. Zvěstování příchodu Krista
- c. Černý kůň
- d. Houpací kůň

- a. **Válka** (Henri Julien F. Rousseau, 1894)
- b. Zvěstování příchodu Krista
- c. Černý kůň
- d. Houpací kůň

- a. Vražedkyně
- b. Proč jsem si jej brala?
- c. Sebevražda
- d. Zoufalá matka

- a. Vraždkyně
- b. Proč jsem si jej brala?** (Murray)
- c. Sebevražda
- d. Zoufalá matka

- a. Pouliční bouře
- b. Den trhu
- c. Země hojnosti
- d. Dětské hry

- a. Pouliční bouře
- b. Den trhu
- c. Země hojnosti
- d. **Dětské hry** (Pieter d. Ä. Bruegel, 1560)

- a. Zakázaný hazard
- b. Švindlíř s károvým esem
- c. Jed
- d. Hraběnka prohrává svůj dům i polnosti

- a. Zakázaný hazard
- b. Švindlíř s károvým esem** (Georges de la Tour, 1630)
- c. Jed
- d. Hraběnka prohrává svůj dům i polnosti

- a. Vykrádání hřbitova
- b. Dva muži pozorují měsíc
- c. Lovec upírů
- d. Zatmění

- a. Vykrádání hřbitova
- b. Dva muži pozorují měsíc** (Caspar David Friedrich, 1819)
- c. Lovec upírů
- d. Zatmění

- a. Odpočinek na kraji lesa
- b. Na útěku
- c. Vyčerpání
- d. Zraněná

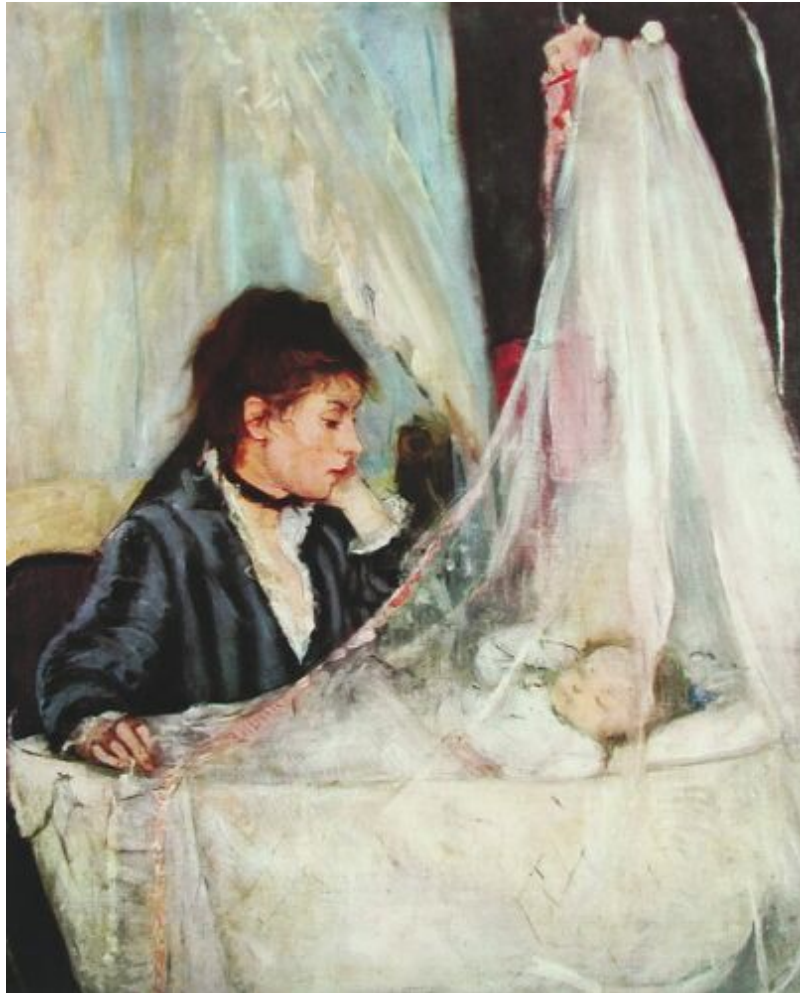
- a. **Odpočinek na kraji lesa** (F.G. Waldmüller, 1793-1865)
- b. Na útěku
- c. Vyčerpání
- d. Zraněná

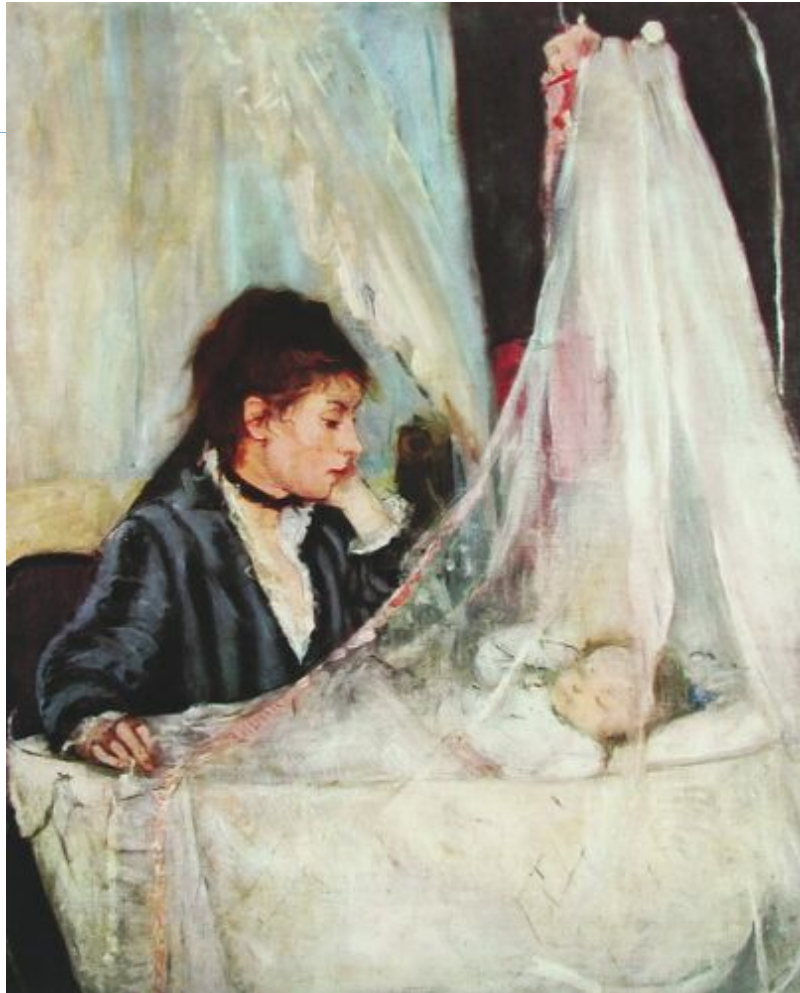
- a. Poslední pochoutka
- b. Krmení králíků
- c. Společná hra
- d. Pondělí velikonoční

- a. Poslední pochoutka
- b. Krmení králíků** (Felix Schlesinger, 1833-1910)
- c. Společná hra
- d. Pondělí velikonoční

- a. Dech smrti
- b. Umírající dítě
- c. Ukolébavka
- d. Matka u kolébky

- a. Dech smrti
- b. Umírající dítě
- c. Ukolébavka
- d. **Matka u kolébky** (Morisot Berthe, 1872)

a. Vyzvání k tanci

b. Masáž krku

c. Oblékání

d. Přistižený zloděj

a. Vyzvání k tanci

b. Masáž krku

c. **Oblékání** (Joseph Caraud, 1868)

d. Přistižený zloděj

- a. Alkoholičky
- b. Osvěžení
- c. Uklízečky
- d. Ženy, které žehlí

- a. Alkoholičky
- b. Osvěžení
- c. Uklízečky
- d. **Ženy, které žehlí** (Edgar Degas, 1884)

- a. Po sklizni
- b. Země hojnosti
- c. Bezhlavé kuře
- d. Otrávené jídlo

- a. Po sklizni
- b. **Země hojnosti** (Pieter d. Ä. Bruegel, 1567)
- c. Bezhlavé kuře
- d. Otrávené jídlo

- a. Čarování
- b. Údiv
- c. Potulný kazatel
- d. Kejklíř

- a. Čarování
- b. Údiv
- c. Potulný kazatel
- d. **Kejklíř** (Hieronymus Bosch, 1480)

- a. Pohřební hostina
- b. Modlitba
- c. Oběd
- d. Polední kázání

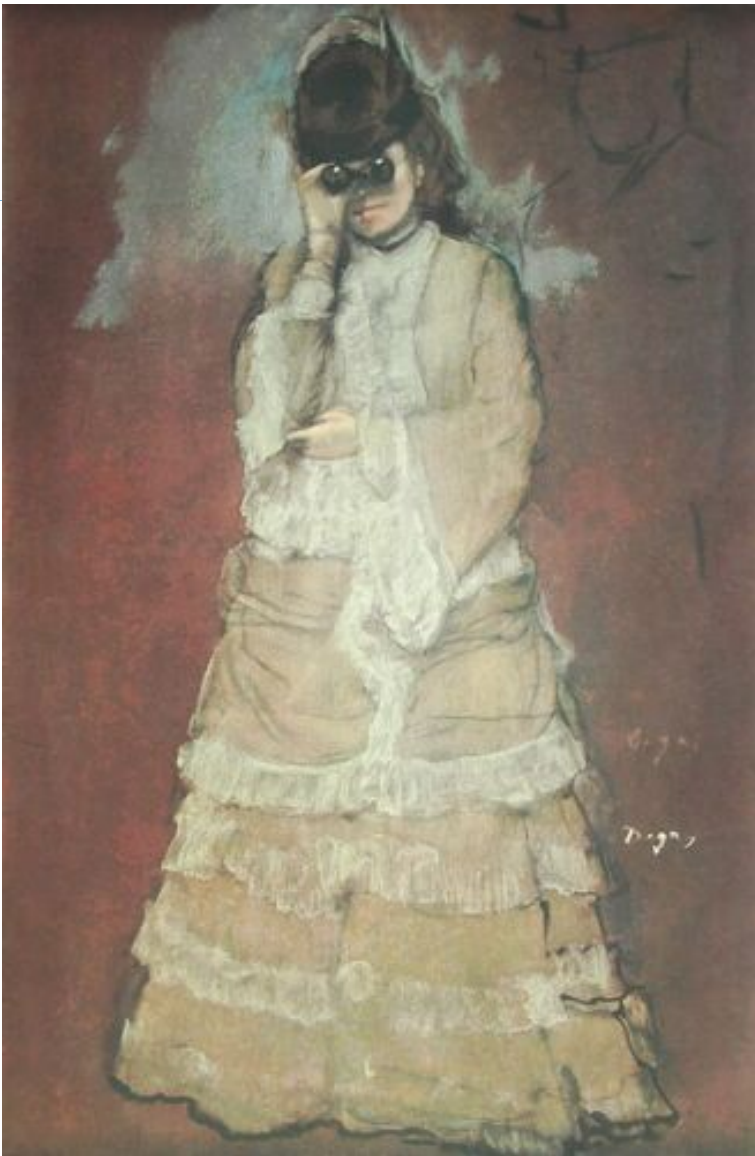
- a. Pohřební hostina
- b. Modlitba
- c. **Oběd** (Albin Egger-Lienz, 1910)
- d. Polední kázání

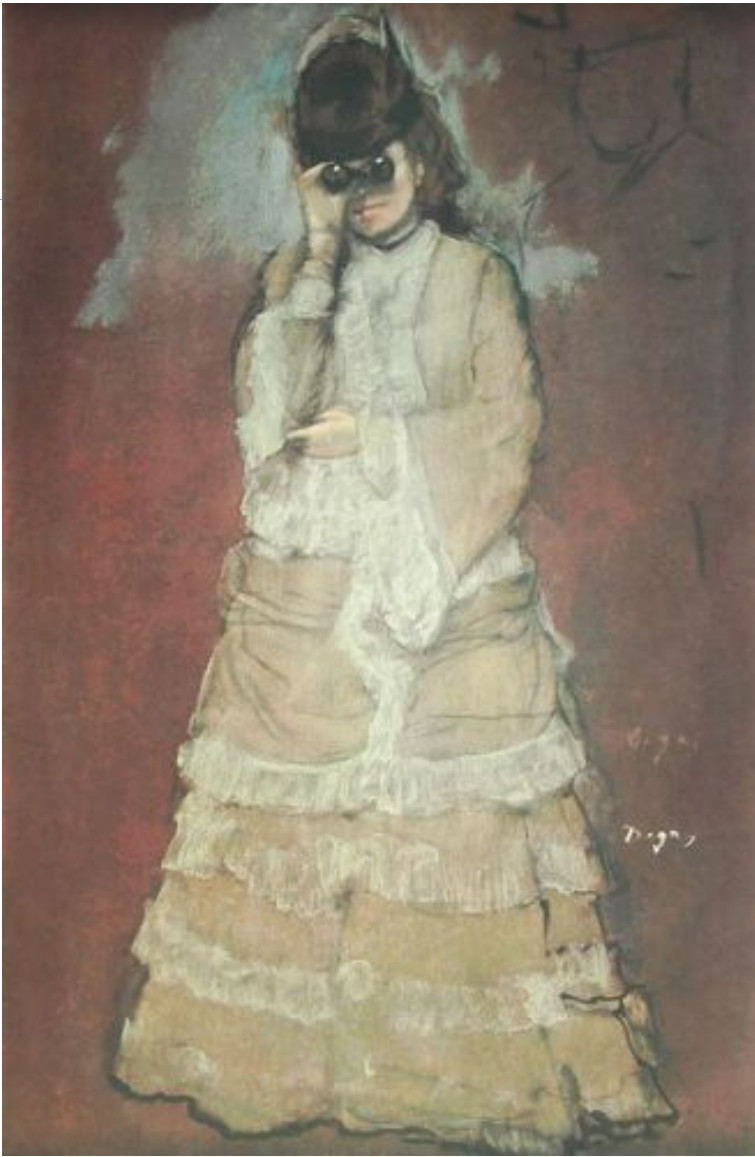
- a. Dívka pijící víno se dvěma nápadníky
- b. Nabídka k sňatku
- c. Dvojčata
- d. Slavnostní večeře

- a. **Dívka pijící víno se dvěma nápadníky** (Jan Vermeer van Delft, 1660)
- b. Nabídka k sňatku
- c. Dvojčata
- d. Slavnostní večeře

- a. Karneval v Benátkách
- b. Dáma s divadelním kukátkem
- c. Tajná agentka
- d. Démon

- a. Karneval v Benátkách
- b. Dáma s divadelním kukátkem**
(Edgar Degas, 1834-1917)
- c. Tajná agentka
- d. Démon

Jak to uplatnit v běžném životě

Co bychom si měli zapamatovat:

- Když se jedná o důležitá a závažná rozhodnutí, je lépe nespěchat a vzít v úvahu všechny důležité informace („Dvakrát měř, jednou řež“).

Jak to uplatnit v běžném životě

Co bychom si měli zapamatovat:

- Když se jedná o důležitá a závažná rozhodnutí, je lépe nespěchat a vzít v úvahu všechny důležité informace („Dvakrát měř, jednou řež“).
- **Příklad:** Člověk mluví velmi pomalu a má ztuhlý výraz v obličeji.
Je mentálně postižený? Trpí neurologickou poruchou?

Jak to uplatnit v běžném životě

Co bychom si měli zapamatovat:

- Když se jedná o důležitá a závažná rozhodnutí, je lépe nespěchat a vzít v úvahu všechny důležité informace („Dvakrát měř, jednou řež“).
- **Příklad:** Člověk mluví velmi pomalu a má ztuhlý výraz v obličeji.
Je mentálně postižený? Trpí neurologickou poruchou?
- Dejte si pozor na ukvapené závěry.
Může jít o vedlejší účinky léků, které užívá.

Jak to uplatnit v běžném životě

Co bychom si měli zapamatovat:

- Když se jedná o důležitá a závažná rozhodnutí, je lépe nespěchat a vzít v úvahu všechny důležité informace („Dvakrát měř, jednou řež”).
- **Příklad:** Člověk mluví velmi pomalu a má ztuhlý výraz v obličeji.
Je mentálně postižený? Trpí neurologickou poruchou?
- Dejte si pozor na ukvapené závěry.
Může jít o vedlejší účinky léků, které užívá.
- Pamatujte si, že ukvapená rozhodnutí v sobě nesou riziko chyb.
- U událostí, které nemají velký význam, se můžeme rozhodovat vcelku rychle (např. při výběru druhu jogurtu, druhu koláče, čísel v loterii).

Jak to uplatnit v běžném životě

Co bychom si měli zapamatovat:

- Když se jedná o důležitá a závažná rozhodnutí, je lépe nespěchat a vzít v úvahu všechny důležité informace („Dvakrát měř, jednou řež”).
- **Příklad:** Člověk mluví velmi pomalu a má ztuhlý výraz v obličeji.
Je mentálně postižený? Trpí neurologickou poruchou?
- Dejte si pozor na ukvapené závěry.
Může jít o vedlejší účinky léků, které užívá.
- Pamatujte si, že ukvapená rozhodnutí v sobě nesou riziko chyb.
- U událostí, které nemají velký význam, se můžeme rozhodovat vcelku rychle (např. při výběru druhu jogurtu, druhu koláče, čísel v loterii).
- Mýlit se je lidské – počítejte s možností, že nemáte pravdu.

A jak to souvisí s psychózou?

Mnozí [*ale ne všichni!*] lidé s psychózou mají sklon k unáhleným závěrům a k extrémním přesvědčením. Tento způsob uvažování může být silnější když je člověk ve stresu a potřebuje ze sebe nějak vybít napětí.

A jak to souvisí s psychózou?

Mnozí [*ale ne všichni!*] lidé s psychózou mají sklon k unáhleným závěrům a k extrémním přesvědčením. Tento způsob uvažování může být silnější když je člověk ve stresu a potřebuje ze sebe nějak vybit napětí.

Příklad: Soňa tvrdí, že její lékař je ve skutečnosti její bývalý přítel, který jí už léta nadbíhá pod falešnou identitou psychiatra.

Pozadí: Jak její bývalý přítel, tak její psychiatr se narodili ve stejném městě a mají stejné křestní jméno.

Ale!: Byla to jen shoda okolností.

A jak to souvisí s psychózou?

Mnozí [*ale ne všichni!*] lidé s psychózou mají sklon k unáhleným závěrům a k extrémním přesvědčením. Tento způsob uvažování může být silnější když je člověk ve stresu a potřebuje ze sebe nějak vybit napětí.

Příklad: Soňa tvrdí, že její lékař je ve skutečnosti její bývalý přítel, který jí už léta nadbíhá pod falešnou identitou psychiatra.

Pozadí: Jak její bývalý přítel, tak její psychiatr se narodili ve stejném městě a mají stejné křestní jméno.

Ale!: Byla to jen shoda okolností.

Než někoho z něčeho obviníte, je třeba získat informace z co největšího množství zdrojů a probrat s lidmi, kterým věříte, různá možná vysvětlení toho, co se stalo.

**Děkuji vám
za pozornost!**

Pictures used in this module are reproduced with indirect (creative commons license) or direct permission of the artists listed below, for which we would like to express our gratitude! A full list can be obtained via www.uke.de/mkt. If we have involuntarily breached copyright, please accept our apologies. In this case, we kindly ask creators for their permission to use their work under the "fair use" policy.

Die in diesem Modul verwendeten Bilder wurden mit der indirekten (creative commons Lizenz) oder direkten Zustimmung der untenstehenden Künstler reproduziert, wofür wir uns herzlich bedanken möchten! Eine vollständige Liste ist hinterlegt auf www.uke.de/mkt. Sollten wir unbeabsichtigt gegen das Urheberrecht verstoßen haben, so bitten wir dies vielmals zu entschuldigen und bitten nachträglich um die Verwendungserlaubnis.

Name Photographer/Artist Name Fotograf/Künstler/	Source/ Quelle	Picture Name/ Name des Bildes	CC = used with corresponding creative commons license; PP = used with personal permission of artist CC = genutzt unter creative commons Lizenz, PP = verwendet mit persönlicher Zustimmung des Künstlers	Description/Kurzbeschreibung
Oiseau '3'	flickr	LUCKY STRIKE	CC	Lucky Strike cigarette box/ Zigarettenschachtel
<p>All reproduced paintings are in the public domain because their copyright has expired (all artists died more than 70years ago).</p> <p>Alle abgebildeten Kunstwerke sind gemeinfrei („public domain“), da die Schutzfrist des Urheberrechts unseres Wissens abgelaufen ist („public domain“; alle Künstler verstarben vor mindestens 70 Jahren). Alle Reproduktionen gelten ebenfalls als gemeinfrei.</p>				

S přátelskou podporou firmy Janssen-Cilag GmbH*

* 4000 € za vylepšení a rozšiřování nácviiku